

✍ عبدالله باباخانی - کارشناس بین‌المللی انرژی در کانال تلگرام خود نوشت:

فرض کنید از امروز بخواهیم انرژی ایران را از نو بازسازی کنیم؛ نه با شعار، نه با تعارف، بلکه با عدد، منطق و مدیریتی در تراز جهان امروز.

آیا می‌توان در یک دوره ۱۵ ساله، ایران را به «پایداری انرژی» رساند؟ پاسخ برخلاف تصور رایج، آری است؛ مشروط به چند پیش‌فرض ساده، اما بنیادین.

محاسبه نیاز انرژی؛ نسخه منطقه‌ای با استاندارد جهانی

مطابق داده‌های تطبیقی از کشورهای دارای اقلیم مشابه (مانند ترکیه، عربستان یا مکزیک)، برای تأمین انرژی پایدار یک جمعیت ۸۰ تا ۸۵ میلیونی با الگوی زندگی شهری مدرن و صنعتی‌شده، نیازهایی در این حدود تعریف می‌شود:

- حدود ۹۰ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در سال (برای برق، گرمایش و صنعت)
- حدود ۱,۵ میلیون بشکه نفت و میعانات در روز (برای تولید فرآورده‌های مورد نیاز داخلی مانند بنزین، دیزل و خوراک پتروشیمی)

• تأمین ۲۰ تا ۳۰ درصد سبد انرژی از منابع تجدیدپذیر شامل خورشیدی و بادی

این ارقام نه تخیلی‌اند و نه افراطی؛ بلکه در کشورهایمانند برزیل، ترکیه و مالزی، با جمعیت مشابه و درآمد متوسط، به‌عنوان نقطه تعادل در حکمرانی انرژی پذیرفته شده‌اند.

آنچه ایران را از دستیابی به این تعادل بازداشته، کمبود منابع نیست؛ بلکه فقدان ساختار یکپارچه، نبود شفافیت، و حکمرانی رانتهی انرژی است.

برنامه ۱۵ ساله: از آشفتگی به پایداری

با ایجاد یک ساختار متمرکز ملی برای انرژی (نه تفکیک‌شده میان وزارت نفت، نیرو و سه نهاد دولتی دیگر) و تدوین یک برنامه عملیاتی ۱۵ ساله، می‌توان به‌تدریج از بحران فعلی خارج شد. مسیر پیشنهادی، شامل سه مرحله کلیدی است:

۱. دوره اضطراری (۵ سال نخست)

- بازسازی زیرساخت‌های فرسوده برق و گاز
- کاهش هدررفت انرژی (که اکنون سالانه بیش از ۵۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود)
- حذف یارانه‌های پنهان و بازتوزیع هدفمند
- شروع ساختار جدید انرژی‌های تجدیدپذیر با ۵ تا ۷ گیگاوات ظرفیت اولیه

۲. دوره نوسازی (۵ سال میانی)

- توسعه گسترده نیروگاه‌های سیکل ترکیبی
- سرمایه‌گذاری در پالایشگاه‌ها و تبدیل نفت خام به فرآورده
- ایجاد شبکه برق هوشمند و مقاوم‌سازی در برابر بحران
- تثبیت انرژی تجدیدپذیر به‌عنوان بازیگر اصلی در برق مصرفی شهرها

۳. دوره پایداری (۵ سال پایانی)

- رساندن سهم انرژی‌های پاک به ۳۰ درصد از برق مصرفی
- اتصال شبکه انرژی ایران به بازارهای منطقه‌ای (مانند کشورهای همسایه در حوزه برق و گاز)
- استقلال واقعی انرژی با تمرکز بر نیاز داخلی، نه صادرات خام

خورشید و باد: نادیده‌گرفته‌شده‌های ثروتمند

ایران با بیش از ۳۰۰ روز آفتابی در سال و کریدورهای بادی در شرق و شمال‌شرق، از بهترین موقعیت‌ها برای توسعه انرژی تجدیدپذیر در منطقه برخوردار است.

اگر سالانه حداقل ۵ گیگاوات نیروگاه خورشیدی و بادی به شبکه متصل شود، تا پایان دهه دوم، ایران می‌تواند تا یک‌سوم برق مصرفی خود را از منابع پاک تأمین کند—یعنی بدون وابستگی به گاز یا دیزل.

جمع‌بندی: آیا شدنی است؟

بله، مشروط بر آن‌که:

- از ساختارهای رانتهی فعلی عبور کنیم
- انرژی را نه ابزار تبلیغاتی، بلکه بنیان زندگی و امنیت ملی بدانیم
- برنامه‌ای علمی، شفاف و مشارکتی با جامعه تدوین شود

پایداری انرژی در ایران ممکن است؛

اما تنها به شرط آن‌که بازسازی ساختار حاکمیت انرژی، بر بازسازی تأسیسات مقدم شود